

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «БОБРИНЕЦЬКИЙ АГРАРНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМ. В. ПОРИКА
БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
«ЗАХИСТ РОСЛИН»

галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
спеціальність	201 Агрономія
кваліфікація	фаховий молодший бакалавр з агрономії
відділення	Агрономія та землевпорядкування

2025-2026 навчальний рік

Програма навчальної практики «Захист рослин» (ОК 30) для здобувачів фахової передвищої освіти за спеціальністю 201 Агронімія кваліфікації «фаховий молодший бакалавр з агрономії». - Бобринець: ВСП «Бобринецький АФК ім. В. Порика БНАУ», 2026. – 12 с.

Укладач: О. В. Давигора – викладач агрономічних дисциплін, спеціаліст першої кваліфікаційної категорії

Програму схвалено на засіданні циклової комісії спеціальності Н1 Агронімія
Протокол № 6 від 23.01. 2026 р.

Голова циклової комісії

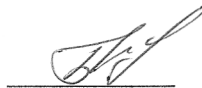

Вікторія МУЗИКА

Схвалено методичною радою ВСП «Бобринецький АФК ім. В. Порика БНАУ»

Протокол № 5 від 26.01 2026 р.

Голова методичної ради

Тетяна БОНДАРЄВСЬКА

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «ЗАХИСТ РОСЛИН»	4
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ	5
3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ	5
4. СФОРМОВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «ЗАХИСТ РОСЛИН»	7
6. СТРУКТУРА ПРАКТИКИ	8
7. ЗМІСТ ПРАКТИКИ	9
7.1. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	9
7.2. САМОСТІЙНА РОБОТА	9
8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	9
9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	9
10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ	10
11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ	10
12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	11
13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	11

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «ЗАХИСТ РОСЛИН»

Згідно з навчальним планом на 2025-2026 навчальний рік, на проведення навчальної практики «Захист рослин» (ОК 30) для денної форми навчання виділено всього 45 академічних годин (1,5 кредити ECTS), у тому числі аудиторних – 24 години (практичні заняття), самостійна робота студентів – 21 година.

Опис навчальної практики за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної практики
		денна форма навчання
Кількість кредитів відповідних ECTS – 1,5	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство	Обов'язкова
Кількість тем – 5	Спеціальність 201 Агрономія	Рік підготовки: 3-й
Загальна кількість годин –45		Семестр 5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 24 години самостійної роботи студентів –21 година	Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр	Практичні 24 години
		Самостійна робота 21 година
		Вид контролю: диференційований залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Мета практики: закріпити теоретичні знання, набути практичних умінь та навичок із захисту рослин від шкідників хвороб і бур'янів.

Як результаті проходження практики студенти повинні вміти:

- розпізнавати шкідників сільськогосподарських культур;
- визначати хвороби сільськогосподарських культур, ступінь ураження хворобами та заселеності шкідниками;
- готувати робочі розчини пестицидів, гербіцидів і біопрепаратів;
- розробляти системи захисту сільськогосподарських культур від шкідників, хвороб, бур'янів;
- готувати отруйні принади та протруювати насіння;
- проводити хімічний обробіток сільськогосподарських посівів;
- складати інтегровану систему захисту проти шкідників, хвороб і бур'янів сільськогосподарських культур;
- дотримуватись правил охорони праці під час застосування агрохімікатів.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Навчальна практика «ЗАХИСТ РОСЛИН» базується на знаннях з дисциплін: «Ботаніка з основами фізіології рослин та мікробіології», «Ґрунтознавство», «Агрохімія», «Механізація і автоматизація сільськогосподарського виробництва», «Землеробство», «Насінництво і селекція», «Економіка сільського господарства», «Технологія вирощування продукції рослинництва».

4. СФОРМОВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Сформовані компетентності

Символ компетентності	Сформована компетентність
Загальні компетентності	
ЗК3	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК5	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
Спеціальні компетентності	
СК1	Здатність використовувати базові знання з фахових дисциплін у професійній діяльності.
СК2	Здатність розпізнавати за морфологічними ознаками найбільш поширені в регіонах сільськогосподарські культури та дикорослі рослини, оцінювати їх

	фізіологічний стан, адаптаційний потенціал, визначати чинники поліпшення росту, розвитку і якості продукції.
СК4	Здатність науково-обґрунтовано використовувати добрива та засоби захисту рослин, з урахуванням їхніх хімічних і фізичних властивостей та впливу на навколишнє середовище.
СК5	Здатність розуміти основні біологічні і агротехнологічні правила і теорії, пов'язані з вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин.
СК12	Здатність забезпечувати безпечність праці під час вирощування сільськогосподарських та інших рослин.

Результати навчання

Символ результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми	Результати навчання з дисципліни
РН1	Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні та теоретичні знання для розв'язання практичних ситуацій у сфері агрономії.
РН4	Опановувати нові методи і технології, впроваджувати інноваційні принципи і методи для підвищення ефективності виробничої діяльності в агрономії.
РН6	Виявляти та вирішувати виробничі проблеми з урахуванням зональних умов, а також технологічних, правових, економічних, екологічних та етичних аспектів.
РН12	Обирати для вирощування сільськогосподарських культур добрива та засоби захисту рослин на основі аналізу інформації про наявний асортимент
РН15	Планувати, аналізувати, контролювати й оцінювати власну роботу та роботу інших осіб у сфері агрономії та сільськогосподарського виробництва.
РН17	Вміти працювати самостійно і в команді, нести професійну відповідальність за результати роботи, дотримуватися норм та стандартів професійної етики для досягнення спільної мети.
РН18	Застосовувати правові норми, норми з охорони праці, безпеки життєдіяльності у професійній діяльності.
РН19	Демонструвати знання й розуміння механізації та автоматизації технологічних процесів в обсязі,

необхідному для володіння відповідними навичками в галузі агрономії.
--

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «ЗАХИСТ РОСЛИН»

Загальний обсяг навчального часу, відведеного на проведення навчальної практики складає 45 годин, у тому числі – 24 години практичних занять, 21 година – самостійна робота студентів.

1. Фітосанітарний моніторинг посівів сільськогосподарських культур

Методи виявлення та облік шкідників та хвороб (візуальний, у ґрунті, на поверхні ґрунту, на рослинах). Методи обліку прихованих шкідників і хвороб. Економічні пороги шкідливості. Поняття про прогноз шкідливих організмів. Структура державної фітосанітарної служби. Основні положення Закону України «Про захист рослин».

2. Приготування робочих розчинів пестицидів

Препаративні форми пестицидів. Способи та регламент застосування пестицидів. Комплексне застосування пестицидів. Технологія приготування робочих розчинів. Техніка безпеки під час роботи з пестицидами (протравлення, обприскування, транспортування, зберігання, засоби індивідуального захисту). Екологічні проблеми та шляхи зменшення використання пестицидів.

3. Шкідники сільськогосподарських культур

Характеристика основних рядів шкідників сільськогосподарських культур. Облік шкідників зернових культур, зернобобових, технічних, овочевих, плодово-ягідних. Збір шкідників, систематизація, визначення, оформлення колекції.

4. Хвороби зернових і зернобобових культур

Класифікація хвороб рослин. Основні типи прояву хвороб за зовнішніми ознаками. Облік хвороб зернових і зернобобових культур. Поширення хвороб. Визначення інтенсивності ураження рослин хворобами.

5. Хвороби овочевих та плодово-ягідних культур

Класифікація хвороб овочевих та плодово-ягідних культур. Основні типи прояву хвороб за зовнішніми ознаками. Облік хвороб технічних, овочевих, плодово-ягідних. Поширення хвороб. Визначення інтенсивності ураження рослин хворобами.

Залік

Написання звіту щоденника, оформлення матеріалів практики. Здача студентами тестових завдань. Здача заліку з практики.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

№ п/п	Назва теми програми	Обсяг годин					
		за типовою програмою			за робочою програмою		
		всього	з них		всього	з них	
			аудиторних	самостійних		аудиторних	самостійних
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Фітосанітарний моніторинг посівів сільськогосподарських культур	11	6	5	9	6	3
2	Приготування робочих розчинів пестицидів	11	6	5	9	6	3
3	Шкідники сільськогосподарських культур	11	6	5	9	4	5
4	Хвороби зернових і зернобобових культур	11	6	5	9	4	5
5	Хвороби овочевих та плодово-ягідних культур	10	6	4	9	4	5
6	Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів зернових культур	11	6	5	-	-	-
7	Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів зернобобових культур	11	6	5	-	-	-
8	Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів технічних культур	11	6	5	-	-	-
9	Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів овочевих культур	11	6	5	-	-	-
10	Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів плодово-ягідних культур	10	6	4	-	-	-
Всього		108	60	48	45	24	21

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

7.1 ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ п/п	Назви тем	Кількість годин
1	Фітосанітарний моніторинг посівів сільськогосподарських культур	6
2	Приготування робочих розчинів пестицидів	6
3	Шкідники сільськогосподарських культур	4
4	Хвороби зернових і зернобобових культур	4
5	Хвороби овочевих та плодово-ягідних культур	4
Всього		24

7.2 САМОСТІНА РОБОТА

№ п/п	Назви тем	Кількість годин
1	Опрацювати основні положення Закону України «Про захист рослин».	3
2	Техніка безпеки під час роботи з пестицидами (протравлення, обприскування, транспортування, зберігання, засоби індивідуального захисту). Екологічні проблеми та шляхи зменшення використання пестицидів.	3
3	Збір шкідників, систематизація, визначення, оформлення колекції.	5
4-5	Визначення інтенсивності ураження рослин хворобами.	10
Всього		21

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час проведення навчальної практики у навчальному процесі застосовуються такі методи навчання: розповідь, пояснення, демонстрація, виконання розрахунків, самостійне виконання практичних завдань.

Під час виконання практичних завдань застосовуються технічні прилади, роздатковий матеріал, довідники, плакати, малюнки і табличний матеріал, дискусійні обговорення проблемних питань. На аудиторних заняттях студенти, використовуючи методичні вказівки виконують завдання, проводять дослідження.

Також використовується виконання індивідуальних та групових завдань.

9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

У процесі виконання навчальної практики використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- індивідуальне опитування, фронтальне опитування;
- диференційований залік.

У період практики студент має вести звіт-щоденник, записуючи до нього виконання практичних робіт, здобуті знання та навички.

Підсумковий контроль знань студентів відбувається на заліку у формі тестування, усної відповіді та захисту звіту-щоденника.

Усі форми контролю включено до 4 бальної шкали оцінки.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані справи, активність під час дискусій.

Під час підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з практики є комп'ютерні тести та захист звіту-щоденника.

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний і підсумковий контроль успішності здобувачів фахової передвищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою.

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують здобувачі освіти, які виявили всебічні, систематичні і глибокі знання навчального матеріалу, вміння вільно виконувати будь – які завдання, передбачені програмою, ознайомлені з основною і додатковою літературою, що рекомендована програмою.
«Добре»	Отримують здобувачі освіти, які засвідчили систематичний характер знань навчально - програмового матеріалу, успішно виконують передбачені програмою завдання, засвоїли основну літературу, рекомендовану програмою.
«Задовільно»	Отримують здобувачі освіти, які виявили знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання, які справляються з виконанням завдань, передбачених програмою, ознайомлені з основною літературою, рекомендованою програмою, але допустили помилки у відповіді на екзамені.
«Незадовільно»	Отримують здобувачі освіти, які виявили прогалини у знаннях, припустилися принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань, неспроможні продовжувати навчання в коледжі.

12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint.
2. Відеоматеріал.
3. Інформаційні стенди, малюнки, таблиці.
4. Нормативно-технічна документація.

Технічні засоби:

1. Ноутбук.
2. Телевізор в навчальних аудиторіях.
3. Комп'ютерний клас для проведення підсумкового тестового контролю знань студентів.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Олефіренко В.І., Скалій М.В. Захист рослин : навч. посіб. – К. : Вид-тво НМЦ Міністерства аграрної політики України, 2007.
2. Субін В.С., Олефіренко В.І. Інтегрований захист рослин. – К. : Вища освіта, 2004.
3. Методики випробування і застосування пестицидів / [скл. Сігарьова Д.Д., Секунд М.П., Іваненко О.О.]; за ред. проф. Трибеля С.О. – К. : Світ, 2001.
4. Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні (на рік вивчення дисципліни “Захист рослин”).
5. Байдик Г.В., Білецький Є.М., Білик М.О. та ін. Сільськогосподарська ентомологія. – К. : Вища школа, 2005.
6. Пересипкін В.Ф. Сільськогосподарська фітопатологія. – К. : Аграрна освіта, 2000.
7. Писаренко В.М., Писаренко П.В. Захист рослин : Екологічно обґрунтовані системи. – Полтава : ІнтерГрафіка, 2002.
8. Писаренко В.М., Писаренко П.В. Захист рослин : Фітосанітарний моніторинг. Методи захисту рослин. Інтегрований захист рослин. – Полтава : ІнтерГрафіка, 2004.

Додаткова

1. Дяченко М.П., Падій М.М., Шелестов В.С., Дегтярьов Б.Г. Основи біологічного захисту рослин. – К. : Урожай, 1990.
2. Бублик Л.І., Васечко Г.Г., Васильєв В.П. та ін. Довідник із захисту рослин / за ред. М.П. Лісового. – К. : Урожай, 1999.
3. Васильєв В.П., Лісовий М.П., Веселовський І.В. та ін. Довідник по захисту польових культур / за ред. В.П. Васильєва та М.П. Лісового. – [2-е вид., перероб. і допов.] – К. : Урожай, 1993.
4. Матвієвський О.С., Ткачов В.М., Каленичта Ф.С. Довідник по захисту садів від шкідників і хвороб / за ред. О.С. Матвієвського. – К., 1990.

5. Тимченко В.Й., Єфремова Т.Г., Лобода Л.С. та ін. Довідник по захисту овочевих і баштанних культур від шкідників, хвороб і бур'янів /за ред. В.Й. Тимченка. – К. : Урожай, 1993.

6. Веселовський І.В., Манько Ю.П., Танчик С.П., Орел Л.В. Бур'яни та заходи боротьби з ними. – К. : Вид-тво НМЦ Мінагропрому України, 1998

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України <https://www.rada.gov.ua/>
2. Український агропортал <https://agroportal.ua/>
3. Урядовий портал <https://www.kmu.gov.ua/>
4. Перший український агропортал <https://www.1agro.com.ua/>
5. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України <https://me.gov.ua/>
6. Національна академія аграрних наук України <http://naas.gov.ua/>
7. Інститут Захисту Рослин <https://ipp.gov.ua/>
8. Журнал Агроном <https://www.agronom.com.ua/publikatsiyi/zahyst-roslyn/>